„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторницом на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 3 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 163. У Новом Саду у недељу 21. октобра (2. новембра) 1884. ГОДИНА XIX.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА У БУЏЕТУ И НА ЈАВИ.

У нашим делегацијама не расправљају се само спољашње ствари. Од како нас је берлински конгрес усрећио мандатом, да у Босни и Херцеговини успоставимо мир, од то доба поред наших спољашњих имамо и полуспољашњих, босанско-херцеговачких ствари, које се такођер решавају у делегацијама.

До сада је бечка и будимпештанска штампа сваки сазив делегација пропраћала јауком, из којег се разговетно разабрати могло, како јој је немило, што нас је берлински конгрес удостојио сумњиве части, да за пријатеље, до сад још не окушане, о свом трошку вадимо кестење из ватре. Несигурност стања, која је у Босни и Херцеговини после окупације остала иста, која и пре беше, незадовољство тамошњег народа без разлике вере са новим установама и применама њиховим од стране чиновника дошљака, сведочили су да ћа се сви труди наше владе у питању босанском изјаловити. Но што их је највећма пекло, то су били они ванредни издатци, које је, као што званична мотивација гласи, обезбеђење окупованих земаља и у њима већ постигнутих резултата захтевало, и који су, како Босна и Херцеговина лежаху још у ранама окупацијоне војне, на рачун и терет заједничког буџета наше монархије падали. Трошкови ови не беху мали, не би то били ни за државу, која би се са срећнијим финансијским стањем похвалити могла, него што је наше, а чинили су сталну рубрику у заједничком и сувише оптерећеном буџету. С једне стране тај грдни трошак, а с друге жалосна истина, да све те велике жртве без успеха остају, шта више и бојазан, да се баш тим жртвама излажемо можда опасним ситуацијама, за које би нам исте много корисније могле бити, изазивали су споменути јаук и у самој нашој полузваничној штампа, кад год је „босански министар“ са својим обновљеним и новим захтевима пред делегације ступао.

Овога пута не чусмо ни један тужан глас, ни једну жалбу. А зашто? То нам разјашњавају краљеве речи, управљене на наше делегације у питању Босне и Херцеговине. „У Босни и Херцеговини, каже се у том престолном говору, трудила се влада да развије јачу делателност на појединим огранцима земаљске управе. И показује се заиста леп напредак у развитку тих земаља. — Услед већ спроведене редукције у војци тих покрајина биће кредит, потребан за издржавање те војне силе, и опет у мањој мери употребљен. Додатак управним трошковима тих земаља из заједничких средстава неће бити потребан ни у овој години.“ С овим речима у потпуном складу стоји и босанско-херцеговачки буџет што га је г. Калаји поднео делегацијама. Из њега читамо, да свота укупних потреба босанско-херцеговачких износи за годину 1885. 7,892.639 фор., дочим министру стоје за покриће тих потреба на расположењу искључиво босанско-херцеговачки приходи, који не износе ни више ни мање од 7,957.992 фор. дакле са 65.353 ф. више, него што укупни издатци, односно потребе чине.

Овако нам г. Калаји слика финансијско стање окупованих земаља. Судећи по његовом буџету, ко би смео порицати, да Босна и Херцеговина нису најсрећније земље, а г. министар Калаји да није најбољи министар на континенту? Дочим његове јадне колеге разбијају себи главу, где ће наћи какву лакомислену финансијску групу, која ће им и опет скупим зајмом из невоље помоћи — не зна срећни Калаји куд ће с новци. Енглеска и Француска — о другим државама и да не говоримо — не избивају вековима из дефицита, а Босна и Херцеговина имају сувишка, при свем том, што ни паре више не траже од аустро-угарске велесиле. Ово је заиста довољно, да нам разјасни, зашто наши полузванични гласови овом приликом ћуте, али није довољно, да нам разјасни и то, зашто само ћуте, зашто се толиком напретку, толикој срећи окупованих земаља, толиком успеху г. Калајија и не радују?

Да и то сазнамо, нужно ће нам бити, да са лепих цифара у споменутом буџету погледамо мало и даље, па да се запитамо, да ли су у том буџету заиста све потребе наведене, које окупација Босне и Херцеговине изискује и да ли су очекивања, којима буџетске цифре израза дају, порезном снагом земље и народа, којих се тичу, оправдана?

Одговор ни на једно ни на друго неће повољан бити. У босанско-херцеговачком буџету нема ни спомена о оним трошковима, што га издржавање окупацијоне војске изискује. Ти су трошкови уврштени у буџет заједничког министарства, као заједнички трошкови, а то ће рећи, да се при свему томе, што се годишње истерује до 8,000,000 фор из Босне и Херцеговине, ипак мора издржавање тамошње војске да подмирује из прихода аустро-угарских, да нас дакле окупација Босне и Херцеговине још и сад, после пуних шест година пацификације из године у годину грдних новаца стаје, а ми још ни данас не знамо, шта ће сутра са тим земљама, па можда и с нама бити.

Колико је овај одговор неповољан за нас, толико је одговор на друго питање неповољан за народ у Босни и Херцеговини. Кад човек помисли, у коликој је мери тај народ уназадило пашовање турско, како је окупацијона војна многе, и то баш најплодније пределе опустошила, како су нове власти врло мало за бољитак, а врло много што шта на уштрб и штету тамошњег народа починиле, онда се с правом запитати можемо, који су то извори, из којих г. Калаји хоће не мање од 8.000.000 фор. годишње из Босне и Херцеговине да истера. Довољно нам је показати на земље, које су од векова слободне, које се већ броје у културне државе, у којима нема повлашћених ага и бегова, у којима има и агрикултуре и трговине и индустрије, и које ни по становништву, ни по простору своме нису мање од Босне и Херцеговине — па кад буџет тих земаља не износи више од 8.000.000 фор. и кад се народ у тим земљама тужи, да државне терете не може да сноси, није ли онда оправдано питање, на који начин мисли босансанско-херцеговачка влада толику своту од ондашње сиротиње раје истерати?

Ми отворено очитујемо да у оправданост ових буџетских бројева не верујемо. У томе нас утврђује и рубрика трошкова финансијске управе у буџету. Ова рубрика не односи мање од 3,386.375 фор., дакле мало не половину свију земаљских прихода, а то ће рећи, да босанско-херцеговачкој влади за утеривање и манипулацију порезе треба готово исто толико, колико јој треба за све остале земаљске потребе, као што су унутрашња управа, правосуђе, јавна настава, пољопривреда, трговина, комуникација итд. Питање је, на што влади толика војска порезних чиновника у маленој Босни и Херцеговини, која једва броји нешто преко милијон душа, ако не зато, да на силу утерује неподносиме дације и терете, које свет за то не плаћа својевољно, што их не може да плати? А да је заиста тако, то нам сведоче „Писма из Херцеговине“, која потичу из руке која, истина, није научила пером да влада али природном истинитошћу црта осећаје тамошњег народа и невоље садањег стања, а те су нам црте много меродавније од оних у буџету ишараних, као што је и глас пишчев много меродавнији у тамошњем народу, него што ће лепе речи и „снисходително“ понашање „босанских министара“ икада бити. Па ако и ово цеђење сиротиње раје не помогне, ако данас сутра осване дан, где ће силније околности од данашњих довикнути надри-усрећитељима босанским: „Ефенди не угонета“, шта ће онда бити? Можда у одговору што би на то дати могли и лежи узрок, што се наши полуслужбеници на оволиком успеху у босанској ствари не радују.

✝

ДИМИТРИЈЕ МАТИЋ

др. философије, државни саветник и бивши министар просвете и правде у Србији.

Пишу нам из Београда:

Јамачно сте чули већ, да је прекјуче 17. (29.) о. м. умро Димитрије Матић. А данас 19. окт. пре подне он је сарањен. Спровод је био леп и величанствен. Највише је била заступљена интелигенција и просветни заводи. Заступљено је било Учено Друштво, Велика Школа, Богословија, све три гимназије и т. д. Сандук су с кола скидали и на кола метали и за тим до гробнице однели државни саветници и професори Велике Школе. Опело је било у у саборној цркви; свештеника и ђакона било је до 15. Пало је у очи само, што није било на опелу нити садањег митрополита, нити ког од двојице владика, који су у овај мах обојица у Београду. По свршеном опелу говорио је у цркви посмртну беседу г. Алимпије Васиљевић, лични пријатељ и политични једномишљеник покојников. Беседа је била кратка, но у сваком погледу красна. Што је требало о Матићу рећи и као оцу и као професору и као министру и као патриоти и као пријатељу, све је то г. Алимпије тако лепо разложио, да је све присутне потпуно задовољио. Оцем, каквим су се поносила деца Матићева, не поносе се многи. Професор философије, педагогије и права био је извретан. Као министр просвете обратио је био највећу пажњу на школе основне, и основао је данашњу учитељску школу у Београду, а све до смрти жалио је, што није доживео, да види у престолници српској српски университет. Какав је пак био пријатељ Матић не само својим пријатељима него и својим противницима, познато је на сва четири краја Српства. На згодан се начин дотакао г. Васиљевић добре и благословене природе покојникове. „Све је за хвалу у Матића, приговорили би му многи, само нема у њега сталности и енергије. У покојника није било сталности у мржњи, нити је било енергије у освети.“ Постали смо већ таки, да нам је криво, ако

ЛИСТАК.

АСПАСИЈА.

РОМАН ИЗ ЖИВОТА СТАРИХ ЈЕЛИНА.

НАПИСАО РОБЕРТ ХАМЕРЛИНГ.

(Наставак 35.)

То је младић један особите лепоте и млад један човек, по лику и облику баш нимало сличан своме другу, с којим се разговара.

Међу појединима, који су туда прошли, једва да је било једнога, који не би био застао или се у пролажењу барем осврнуо, да пажљивим погледом посмотри особиту лепоту младићеву. Некоји се шта више и враћали, или остајали у близини па очију нису скидали с младића, чекајући, да младић устане те да и сам учествује у гимничним вежбама — та зато је ваљда ваљело и дошао — па да се укаже сва леполичност удова му.

Али се преварили ти, који су то чекали Чаровни младић опет је био лепа другарица Периклова, која се одважила данас још једаред узети у помоћ мушко руво, да би могла видити један од најмилијих створâ свога другара, довршени Ликијон. Овога је пута одабрала била себи за пратиоца давнашњег свог пријатеља Сократа. Није се смела више усудити, у томе се руву јавно показати са Периклом, јер су већ сувише многи провидили тајну цитраша, што иде са првим човеком у држави. Сократ се драговољно примио тога, што је Перикле морао себи и другарици својој одрећи.

У рану се зору тамо с њоме састао, да јој изнутра покаже хрвалиште, пре но што дечаци и младићи отпочну своје вежбе. Ревно је Аспасију водио по средњем простору гимнасијона, по дворишту оном, што се отегло у недоглед а сво је опасано тремницима па уз-а ње се нанизале простране дворане; није заборавио ни на купалишта, ни на младе стаблике, што се простирали крај гимнасијона по ливадастом земљишту обале Илисове, као нека допуна гимнасијону, добродошла шетачима.

Одабрати „истиваша“, мозгала из радионице Фидијине за пратиоца а не пасти на жртву тајним умишљајима разговорнога делије, било је немогуће. Па тако је и сад пре свега, говорећи по свом замишљеначком адету, претресао, како је разумно Перикле ликијоном допунио одијон па како је тиме ваљда хтео рећи, да мусичке и гимничне вештине треба да остану сестре и да спојене рађају армоничну врсноћу тела и душе, и да Грк није само рад уживати лепо, образујући га од туча и камена, него да га јак нагон природе његове гони, да лепо оствари у сопственом своме бићу, телесном и душевном.

Па када је већ све показао Аспасији, што му је као вођи била дужност, умео је још једнако задржати је те ју уплести још већма у разговор. Седавши с њоме на лепу камениту клупу у једној од најудаљенијих дворана, у којој је било најмање света, опет се вратио био на онај најмилији свој предмет, што никад није пропуштао изнети, кадгод се могао дочепати лепе Милићанке. И сад се трудио, да добије од ње давно жељена разјашњења о појму и бићу љубави, али су на несрећу њени одговори тако испадали, да је Сократ једнако мислио, е мора одвратити:

„Што ти ту описујеш, Аспасија, то није љубав спрам другог — та то је све љубав спрам самог себе“ . . .

Хтео је наиме да зна, шта то управо значи, кад се н. пр. каже: Перикле милује Аспасију, или Аспасија милује Перикла. Али ма како да је лепо знала Милићанка обрнути ствар, Сократ је једнако обртао је и окретао још вештије, те је из Аспасијиних речи, рекла она што му драго, ваздa изводио цигло то тумачење, да ко другог кога изгледа да милује, управо једино сам себе и своје лично уживање милује и тражи. Њему је пред очима лебдила само мисао љубави, која је одиста љубав спрам другог, а не цигло љубав спрам самог себе. Па како већ није никад могао бити задовољан, то се учинио, као да у разјашњењима Аспасијиним не може наћи ни најмањега трага таквој љубави. Једнако је у њој налазио само себичност — себичност у двоје.

Већ се доста о том предмету наразговарали истинаш и лепотица, у то угледају мудрога Анаксагору, како се са неколико пратилаца лагано пење у дворану.

„Богови нам без сумње“, рече Сократ, „шаљу овог човека, да нас у проласку извуче из неприлике“.

„Не мислиш ли зар“, одврати Аспасија смешећи се, „да би се омладина морала стидити, кад би у старијих питала, шта је љубав?“

Пењући се лагано у дворану и час по застајкујући за који тренутак, баш је у тај мах Анаксагора разлагао својим слушаоцима, да су почетак свима тварима мали, међу собом сасвим слични делићи: као што се злато састоји из златне прашине, тако се и сва васиј она састоји из мајушних, прашинастих делића, којима је ум, што у свему влада и управља, дао први замах облику и армонији. Тога ума, што га он зове и νοῦς, то јест дух, не само да има у свесном бићу човечијем, него ум тај господари и у привидно најмрачнијим дубљинама живота природног, па све је пуно душâ.

Кад је философ са својим пратиоцима сасвим близу дошао ономе месту, где је Сократ седио с Аспасијом и разговарао се, и сам се, не чекајући, да му се млађи Сократ први јави, с пријатељским погледом обрне к њему, јер га је здраво волио. Сократ устане па прозбори.

„Како ли завидим тим твојим пријатељима, Анаксагора, што могу по вас дан бити уз-а-те те су у стању жеђ своју за знањем загасити са твога студенца. Ми други, који те ретко тек сретамо, носимо по неколико дана у себи нерешене сумње па мучимо и вињимо и себе и своје пријатеље, који тако исто за знањем чезну, а нисмо кадри доћи ни до каква послетка. Ево ја овде већ читав сат како сам напао сина Аксијохова, хоћу да дознам у њега, шта је љубав, јер се он разуме у тим стварима. Али ти тај, како ми се чини, баш навлаш скрива мудрост своју, те злобно ме задиркујући говори којешта, што ми нимало

је неко, што но реч, права анђелска душа, која не зна ни за ким ружне речи рећи, која о сваком држи, да је поштен, и која свакоме добро жели. А така анђелска душа био је покојни Матић.

Покојник је, као што је познато, стекао лепо име и као књижевник. Нарочито се одликовао својим философским и педагошким радовима.

Једном речју, данас сахранисмо једног племенитог човека, једног великог српског родољуба.

Слава имену његовом!

Са тројединичког сабора.

Опроштај већине сабора тројединичког од бана. После изреченог одгађања сабора тројединичког сакупише се сви чланови већине саборске у својем клубу, у који на скоро за тим дође и бан гроф Кун-Хедервари. Пошто и први и други председник бораве у Будимпешти, где присуствују расправама делегација, узе реч барон Живковић, да у име клуба поздрави бана. Он рече: На свршетку прве али бурне сесије допустите, преузвишени бане, да се ми, чланови клуба народне странке, полазећи неки на заједнички сабор, а други враћајући се кућама својим, од Вас срдачно опростимо. Две су важне ствари, које у данас завршеној сесији обависмо; обе су више приправа за будући законодавни рад, него рад сам; обе врло велика замашаја за успешност будуће саборске делатности. Променом кућевног реда зајемчен је сабору редован миран рад, учињени су немогућим изгреди и призори, који нису били на част ни сабору ни народу. Том променом кућевног реда задовољено је очекивању светле круне, те је постигнуто, да ће сабор моћи у миру и достојанству обављати важне своје послове. Законом пак, који је данас прихваћен, којим се судбеност пороте у пословима тисковним на три године обуставља, доскочено је злоупотребама штампе, одузета је штампи могућност, да некажњено изопачује истину, погрђује сабор, владу и поједине, те руши ред и мир у земљи.

А сада, преузвишени господине бане, допустите нам, да вас замолимо, да народну странку својски потпомогнете у извођењу програма, који је она себи поставила у својој адреси. Молимо вас нарочито, да с нами заједнички и својски порадите на санирању опрека, које су се појавиле у тумачењу и извођењу нагодбеног закона, друго, да се са стране заједничке владе и легислативе оживотвори у Хрватској и Славонији она народно-господарствена политика, која је у адреси саборској нашла израза.

Заједничким, споразумним радом народне странке и преузвишености Ваше у једном и другом правцу утврдиће се односаји, те ће и сабор и влада моћи трајно одати се позитивном користном и успешном раду око развитка миле нам отаџбине. Народна странка, гајећи потпуно поверење према Преузвишености Вашој, даје му израза срдачним усклицом: Живио бан!

Клуб одазва се овому усклику трократним бурним: Живио бан!

За тим се Живковић у име већине саборске захвалио председништву саборском а наиме: М. Хрвату, В. Ђурђевићу и дру Спевецу на њиховом труду око управљања саборским расправама, изјавив, да већина поступак председништва потпуно одобрава.

По том узе реч бан гроф Кун-Хедервари, који у главноме рече: „Хвала Вам, господо и пријатељи, на одликовању, хвала на срдачним речима којима ме поздрависте. Ја високо ценим Ваше поверење и Вашу потпору у мојем настојању; ценим тим више, што је моја и Ваша задаћа тешка. Можете сигурно рачунати на то, да ћу ја истом изражене Ваше жеље свим силама својим потпомагати; јер знам, да су Ваше жеље и жеље хрватскога народа. Ја Вас само молим, да Ви и у кругу својих изборника ширите она начела, која у сабору заступате, начела, која су једина подобна, осигурати земљи увете напретка на пољу материјалних као и душевних интереса.

Будемо ли радили мужевно, истрајно и с пожртвовањем, сигурно ће се и онај део јавнога мњења, који се, заведен, данас налази у блудњи, морати око нас скупити; јер ће морати коначно уверити се, да радимо о користи, о напретку земље. Ја се надам да ће се одношај поверења, искреног и оданог међусобног потпомагања, који постоји између мене и народне странке, што даље то боље учврстити. Ма колико моја и Ваша задаћа била тешка, ја се те задаће, ја се борбе за изведење те задаће не бојим; јер сам уверен, да ћемо ми ту своју заједничку, у истину патриотичну задаћу, на добро ове земље сретно решити.

Овај говор банов прихватили су присутни живахним одобравањем.

Београдска „Уставност“ о предлогу за измену пословника сабора тројединичког.

О овом предлогу изража се поменути лист овако:

„Најновије појаве у хрватском сабору заиста су жалосне. Оне показују докле се може распламтети партајска страст, која не води ни о чем рачуна. Такозвана „странка права“, на које челу стоји познати А. Старчевић, продужила је своје брутално понашење и у седницама садашњег сабора хрватског. Она је сада своју брталност потенцирала и тиме сваког озбиљног патриоту довела до алтернативе: или да жртвује уставност и слободу земље, или да се стане на пут развратном раду, тих тако рећи бесомучних људи, који себе крсте „странком права“, док би им боље приличио назив: „странка песнице,“ или „странка разврата и нереда“. Пред такву алтернативу стављена је и већина сабора хрватског, стављена је „народна странка“. Па да би сачувала уставност и слободе својој земљи, као и њен углед с поља, ова се решила да стане на пут развратном и убитачном раду такозване „странке права“. У след овога поднет је и предлог о промени саборскога пословника, који је већ ових дана и претресан у сабору хрватском. У редовним околностима, где би владала пристојност и права слобода расправе и дебатовања, не би било потребе таквом предлогу. Али како такозвана „странка права“ иде свом својом разузданошћу, да ту слободу изигра, то су нужне такве мере, којима би се те слободе очувале. Још прошле године, увршћене су у пословник саборски нове пооштрене мере, које проширују власт председнику, да може искључити посланика из сабора, који прави нереде, на осам дана уз губитак дневнице. Али те мере показале су се недовољне, да угуше ону разврашну струју, која потиче из мутног врела такозване „странке права“.

Од како се садашњи сабор хрватски састао, у свакој скоро седници давали су поједини чланови „странке права“ повода, да се противу њих употреби искључење. Већина саборска није могла никаквом раду да приступи, јер јој непрестано сметаше другови Старчевићеви, и то начином најбруталнијим. У неким од последњих седница, у самом почетку њиховом, дивала је такозвана „странка права“ толику дреку и ларму, да се није могао ни седнички записник прочитати. И већина саборска шта је могла у таквим приликама чинити? Она је морала приступити мерама, које би очувале уставност у Хрватској. У оваквим приликама, какве су изазвали необуздане присталице Старчевићеве на сабору хрватском, морају се оправдати овакве мере, какве предузима већина саборска, да би очувала земаљске интересе, да би очувала уставност и државноправни положај своје земље“.

Политички преглед.

Јавили смо већ, да је пре неколико дана завоључен сабор чески. Том приликом захвалио се кардинал Шварценберг у име сабора намеснику барону Краузу на истрајности којом је пратио ред саборски, а врховном маршалу земаљском је благодарио на доказаној непристраности, којом је вршио права и дужности својега достојанства. Одговарајући говорнику рече барон Краус, да ће и у будуће свом снагом својом потпомагати рад саборски. Главни маршал чески, кнез Лопковић, напомену у свом одговору, да му вршење његових обвеза није великих тегоба правило, јер је сабор без разлике странака, дотичним смеровима његовим пријатељски у сретање излазио. Расправе саборске — рече кнез Лопковић — биле су истина у више прилика живахне па и узрујане, али нису никада прешле границе пристојности, тако, да свак ко је пратио рад саборски мора посведочити, да сабор чески свакој парламентарној скупштини може на углед послужити. Достојанство сабора, које се у свима околностима сачувало, јесте последица тога, што чланови сабора ческог чувајући и бранећи своје убеђење поштује и мњење својих политиких противника. Најзад се кнез Лопковић дотакао и успеха минуле саборске сесије рекавши, да је успех тај знатан како у материјалном тако и душевном погледу, па споменув то заврши свој говор с изјавом, да се сабор чески и у идућој години састане под истим сретним и спасоносним околностима, као веран тумач народа, који заступа, и као верна слика јединства краљевине Ческе. — Овај завршетак беседе кнеза Лопковића не допада се немачким иредентистима у Ческој, јер наглашавањем јединства краљевине Ческе изречена је смртна осуда оној административној десби ческе земље, какву они себи замишљају у интересу својих — иредентистичких смерова.

Берлински и петроградски одјек на цар-краљев одговор делегацијама. Читаоцима нашима је познато, како је берлинска „Нордд. Алг. Цајт.“, орган државног канцелара кнеза Бизмарка, Путке прешла преко оног одломка престоне беседе угарске и адресе саборске већине, где је била реч о спољашњој политици ове монархије; слично је било и држање оних листова руских, који са владом петроградском у ближим односима стоје. Према томе у толико су значајније речи, којима ови листови пропраћају одговор цар-краљев делегацијама аустроугарским. Тако пише Бизмаркова „Нордд. Алг. Цајт.“, да ће одговор тај далеко изван границе монархије симпатично прихваћени бити. Што је цар-краљ рекао о састанку у Скјерњевици и о јемствима мира што су на састанку том успостављени, допринеће не само да се отклоне коначно сви досадањи неспоразуми, него ће се уједно једаред за свагда спречити, да исти поново ускрсну. — Руски „Жур. де Ст. Петерб.“ пропраћа изјаву Њег. Велич. овим речима: Никада није цар-краљ Фрања Јосиф на уобичајени поздрав делдгација тако свечано одговорио., као у овај мах. Одговор тај јесте истинита престона беседа и на немачком и на мађарском језику. Од сада не сме нико ни с ове ни с оне стране Литаве превидети, како су монарх и влада његова искрено наклоњени миру у опште а на посе пријатељским односима међу трима државама, којих се потпуни споразум оснива на одржању постојећих уговора и на узајамном поверењу. Овако су у Петрограду схватили састанак у Скјерњевици, и то схваћање ево је потврђено у првој прилици, где се један од тројице владара изјавио о том састанку. — Надатя се да ће речи ове разумети и меродавни кругови у Будим-Пешти, јер се њих поглавито и тичу.

Угарски прорачун за 1885. годину.

Свотник.	Прорачунано за 1885.	Прорачунано за 1884.	за 1885. више	за 1885. мање
	форината			
А. Редовни издатци:				
Наслов.				
1. Краљевински двор — — — — — —	4,650.000	4,650 000	—	—
2. Придворна писарна — — — — — —	75.012	72.271	2.741	—
3. Државни сабор — — — — — — —	1,239.254	1,212.346	26.908	—
4. Заједнички издатци — — — — —	28,530.079	28,388,006	142.073	—
5. Средишне мировине — — — — —	91.630	98.840	—	7.210
6. Мировине — — — — — — — —	4,432.321	4,436.556	—	4.235
7. Државни дугови — — — — — —	105,547.947	103.682.683	1,864.964	—
8. Преузети дугови код инкамерирања железница, којим су ујамчене камате — —	11,451.491	7,124.985	4,326.506	—
9. Предујмови на ујамчене камате железница	7,306.378	10,664.780	—	3,358.402
10. Унутарња управа Хрватске и Славоније —	6,011.408	5.825.022	186.386	—
11. Државно-рачунарски двор — — — —	110.100	109.123	977	—
12. Председништво министарства — — —	333.930	333.280	650	—
13. Министарство на превишњем двору — —	54.275	54.364	—	89
14. Хрватско-славонско-далматински министар и његово особље — — — — — —	36.080	37.080	—	1.000
15. Министарство унутарњих послова — —	10,168.429	9,890.943	277.486	—
16. Министарство финансија — — — —	56.310.867	55,884 852	426.015	—
17. Министарство комуникације:				
а) Министарство — — — — —	14,726.233	14,415.374	310.859	—
б) Државне железнице — — — —	23,771.260	18,838.993	4,932.267	—
18. Министарство за пољоделство обрт и трговину	10,048.806	9,405.000	643.806	—
19. Министарство за богоштовље и наставу —	5.515.231	5,250.830	264.401	—
20. Министарство правосуђа — — — —	10,918.688	10,707.450	211.238	—
21. Министарство домобранства — — — —	7.447.151	7,230.134	217 017	—
		[1])	13,834 294	3,370.936
Укупно	308,776.270	298,312.912	10,463.358	—
Б. Прелазни издатци и инвестиције.				
I. Прелазни издатци.				
1. Министарство на превишњем двору — —	2.000	—	2.000	—
2. Министарство унутарњих послова — —	49.978	363.850	—	313.872
3. Министарство финансија — — — —	842.697	1,055.690	—	212.993
4. Министарство за пољоделство обрт и трговину	468.450	487.000	—	18.550
5. Министарство за богоштовље и наставу —	138 452	75.800	62.652	—
6. Министарство домобранства — — — —	499.000	495.650	3.350	—
(Државно-рачунарски двор — — —	—	1.600	—	1.600
(Министарство комуникација) — —	—	8000	—	8.000
		[2])	68.002	555.015
Укупно	2,000.577	2,487.590	—	487.013
II. Инвестиције.				
1. Градња саборнице — — — — — —	800.000	200.000	600.000	—
2. Председништво министарства — — —	5.000	5.000	—	—
3. Министарство унутарњих послова — —	14.487	—	14.487	—
4. Министарство финансија — — — —	7,483.904	7,633.064	—	149.160
5. Министарство комуникација:				
а) Министарство — — — — —	5,541.000	4,168.802	1,372.198	—
б) Државне железнице — — — —	8,364.960	13.797.908	—	5,432.948
6. Министарство за пољоделство, обрт и трговину	563.500	647.500	—	84.000
7. Министарство богоштовља и наставе — —	148.025	151.000	—	2.975
8. Министарство правосуђа — — — —	100.000	323.333	—	223.333
			1,986.685	5.892.416
Укупно	23,020.876[3])	26,926.607	—	3,905.731
В. Повредни издатци на заједничке послове	4,195.805	4,816.250	—	620.145
А. Редовни приходи.				
1. Државни дугови — — — — — — —	16,004.863	15,354.688	650.175	—
2. Државни рачунарски двор — — — —	1.770	1.770	—	—
3. Министарство на прев. двору — — —	300	300	—	—
4. Министарство унутрашњих послова — —	805.210	796.725	8.485	—
5. Министарство финанција — — — —	250,425,946	242,077.284	8,348.612	—
6. Министарство комуникација:				
а) министарство — — — — —	11,250.558	10,560.994	689 564	—
б) државне железнице — — — —	23,771.260	18,838.993	4.932.267	—
7. Министарство за пољодел. обрте и трговину	10,114.223	9,536.278	577.936	—
8. Министарство за богоштовље и наставу —	535.739	511.661	24.078	—
9. Министарство правосуђа — — — —	641.935	629.126	15.809	—
10. Министарство за домобранство — — —	270 213	228.224	41.989	—
Укупно —	313,825.017	298,536.102	15,288 915	—

није кадро разјаснити ствар, него ме још већма збуњује. Смилуј се ти на мене, Анаксагора, па ми реци: шта је љубав?“

„У почетку су“, одговори философ, не разумевши право питања те схвативши предмет са неприродне му стране, „пратвари и семена твари помешава била у слепом нереду. Тада је све било хаос и ноћ и ереб*). Није било ни неба, ни земље, ни ваздуха, док није мрачна ноћ зачела од ветра те родила прајаје, из којега је произашла жудна љубав, или крилати Ерот, као што веле песници. Еротова је снажна моћ разрешила унутрашњу препирку и борбу твари, те спојила једно с другим у љубави, док вода и земља и небо и људи и богови не вађоше у засебним облицима из крила природе, што све зачиње, као деца љубави“...

„Е па тако би дакле Ерот био прабиће“, рече Сократ, пошавши за час за философом, који је залутао био у натчовечне крајеве; „али ја сам од тебе, Анаксагора, чуо, да је νοῦς прво и највише. Зар је νοῦς и Ерот, свемогући ум и љубав, родиља свега, једно те исто?“

„Лако може бити“, одврати Анаксагора, „да су једно и по најунутарњијем свом основу и да теже за истом цели — νοῦς, ум свесно а Ерот, љубав слепо“...

„Онда би ето наједаред било разложено“, повикне Сократ, „шта то значи, кад се говори о слепоћи милоште, о везаним очима Еротовим. Ако сам те добро разумео, Анаксагора, то Ерот није ништа друго, до νοῦς са везаним очима“...

„Па добро, узми де тако, ако ти се тако свиди“ рече Анаксагора смешећи се.

*) Мрак, пакао.

(Наставиће се.)

Свотник.

Б. Прелазни приходи.

Наслов,	Прорачунано за 1885.	1884.	за 1885. више	мање
	форината			
1. Министарство унутрашњих послова — —	11.243	4.988	6.255	—
2. Министарство финанција — — — —	12,081.435	13.340.090	—	1,258.655
3. Министарство за пољодел. обрт и трговину	400.000	—	400.000	—
			406.255	1,258.655
Укупно —	12,492,678	13,345.078	—	852.400

Биланција	Прорачурано за 1885.	1884.	За год. 1885. више	мање
	форинтих			
Редовни издатци — — — — — — — —	308,776.270	298,312.912	10,463,358	—
Прелазни издатци — — — — — — — —	2,000.577	2,487.590	—	487.013
Инвестиције — — — — — — — — —	23,020,876	26,926.607	—	3,905.731
Изванредни издатци — — — — — — —	4,195.805	4,816.250	—	620.445
За заједничке послове — — — — — —			10,463.358	5,013,189
Укупно —	337,993.528	332,543.359	5,450.169	—
Редовни приходи — — — — — — — —	313,825,017	298,536.102	15,288.915	—
Прелазни приходи — — — — — — — —	12,492.678	13,345.078	—	852.400
Укупно —	326,317.695	311,881.180	14,436.515	—
Свеукупни издатци —	337,993.528	332,543.359	5,450.169	—
Свеукупни приходи —	326,317.695	311,881.180	14,436.515	—
Мањак —	**11,675,833**	20,662.179	—	8,986.346

Ирема овом мањку од 11,675.833 фор. показује се билавција редовног руковања како следи:

Редовни приходи — — — — — — — — — — — — — — — — — —	фор.	313,825.017
Редовни издатци — — — — — — — — — — — — — — — — — —	фор.	308.776.270
Сувишак фор.		**5,048.747**

У Будим-Пешти октобра 1884.

Гроф **Јулије Сапари**, кр. уг. мин. финанције.

[2]) Накнадна вересија код погл. 4. 155.520 фор.
[3]) Накнадна вересија код погл. 3. 330.000 „
[3]) Накнадна вересија код погл. 1. 200.000 „
Накнадна вересија код погл. 5. б.) 2,800.000 „
Укупно 3,000 000 фор.

Хрватски сабор.

[Седница од 12. (24.) октобра.]

(Свршетак.)

У расправи о адреси, која је за тим продужена узе реч

посл. Ђ. Ђурковић. Изјављује, да неће да брани адресу већине, већ хоће да промотри „адресу“ самозване странке права, а чини то с тога, што се странка та вазда хваста како јој се од стране саборске већине никад не одговара, и да се све верује, што „праваши“ говоре.

Споменув како „адреса“ правашка испрљује до дна — да не каже злоупотребљује — имунитет посланички и слободу говора, претећи круни буном и пропашћу престола — пита: Како су одветници и свештеници самозване странке права могли потписати тако циничне речи и мисли какве садржи нацрт адресе „странке права“? Како да се дотични нису сетили своје заклетве и својих дужности?

Прелазећи на садржај адресе „странке права“, изјављује, да ју је прочитао више пута и дошао до убеђења: да се најобичнији новинарски чланак пише са више уљудности, са више знања и са више љубави за истину и правду.

За тим говорник побија тврдњу „странке права“ да ова заступа сав народ, и прелази на другој тврдњи странке те, наиме: да је са краљевином Угарском склопљена нагода незаконита, ништавна, те да је они за то и не признају, — па пита: „А на ком темељу већају овде ти славни браниоци закона и правде? Они кажу, да је сустав ових краљевина дотле ништаван, док се не скупе све хрватске земље од Штајерске до Босне и Далмације, док се не дође до општег гласања. Па зашто не чека „странка права“ изван сабора то време, него она долази овамо само да каже, да овај темељ ништа не ваља, на којем она стоји. Где је ту доследност, где здрав политичан разум?“

Говорник показује за тим, како „странка права“ подмеће повести хрватској идеје радикалне демократије 19. века те би хтела, да та повест представља Хрватску као неку републику, која је случајно имала краља за земаљског поглавара, — па у подужем разлагању на основу историјских чињеница доказује неоснованост дотичних тврдња правашке адресе.

За тим је говорник прешао на начин у адреси „странке права“ истакнут, како њихова начела да се остваре те речи: „Они траже потпуну самосталност једне хрватске републике, којој би по доброј вољи „странке права“ имао бити краљ поглавар земље. Они траже безуветно за ту републику, Далмацију, Штајерску, Крањску и Корушку. Како би се та држава могла створити? Са неуљудним адресама и саборским шкандалима још се никад нису велике државе склапале, него само крвавим ратовима. За то држим да би се „странка права“ брже боље имала спремати на најжешћи рат — и то већ због тога, јер је посланик др. А. Старчевић изволео пре неколико дана пророковати, да од данас годиву дана неће више бити овога сабора, ни данашњег државног сустава. Ако је то тако, онда нека изволи штована „странка права“ ратовати с Аустријом, Угарском, Србијом, Црном Гором и Турском — остала ће их Хрватска гледати и ако времена узмах спремаће им мостове преко Саве, Драве и Дунава, како би се што пре и сигурније с тих силних ратова могли вратити натраг у Загреб и Приморје.“

Прешавши на извршење програма „странке права“ гледе унутрашње политике у Троједници, рече говорник: „Та странка тражи „опште гласање“ за један народ од кога, чини ми се, тек трећина жалибоже уме читати и писати; то се тражи сигурно због тога, јер баш изборни срезови „странке права“ показују најмањи број писмених људи. Странка права тражи на даље највеће слободе у свима гранама јавнога живота, а овамо она сама ту слободу у сабору највише злоупотребљује.“

Поменув, да већина признаје искрено заједницу са краљевином Угарском и са целом монархијом, признаје са Угарском склопљеву нагоду и држи, да земља ово што има ваља да сачува и одржи — завршује говорник:

„А господа странке права нека раде сад на даље шта знају. Нека уче народ на велеиздајство и увреду Њег. Величанства, нека шире и даље идеје преврата и анархије, нека та странка само тера народ на касапницу — па ће они, или они, који се буду за њу излагали, доживити судбину Баха и Кватерника у Раковици.“

Посл. **Симичиклас.** Говорник разлаже најпре природу савеза, како је од толико стотина година постојао међу краљевинама Угарском и Хрватском. Обе краљевине бориле су се сложно против турског насиља. Данас пак у Угарској говори се само о једној јединственој држави мађарској. У Угарској сви верују, да ће њихова земља бити само онда срећна, ако Троједнице нестане са карте. „Против ове идеје о јединственој Угарској рече говорник — о којој се поучавају деца у основној школи, постављамо ми ваше хрватско државно и природно право.“

„Хрватски народ, настави говорник, препородио се идејом Славенства. Ова идеја провикнула је хрватски народ тако дубоко, да сви његови умни производи могу имати само онда смисла, ако су том идејом задахнути.“

Да задовољи јаду и невољи, што при избору није добио ни једног српског гласа, напада говорник на Србе, пребацујући им, да теже за хегемонијом у земљи, па на ово надовезује, како се чуди (?) да од Срба ни један не седи у редови „неодвисњака“ или праваша.

Посл. **Каменар** препоручује адресу „неодвисне“ странке.

За тим председник закључи седницу, и закаже идући састанак за 13. (25) о. м. у 10 сати пре подне.

„Матица Српска.“

Записник главне скупштине „Матице Српске“ у Новом Саду 1. (13.) септембра 1884.

(Свршетак.)

Пошто је најпре питомац ове закладе Павле Симић помакнут из нижег стипендијског разреда од 150 фор. у виши са 200 фор. и пошто се увидило, да у стипендијској закладе Нестора Димитријевића има упражњена три места, и то: једно са 250 фор. за слушаоце правних и viших militarних наука и два места са 150 фор. за слушаоце доње гимназије — то је књижевно оделење прегледало све молбенице са прилозима заједно и нашло, да ови молиоци не могу бити уврштени у број просилаца за Димитријевићеву стипендију:

1. Петар Јовановић, што слуша философију.
2. Петар Симић, што му брат већ има стипендију из исте закладе.
3. Павле Симић, који је помакнут из нижег стипендијског разреда у виши.
4. Јован Максимовић, који је већ предложен за питомца Костићевог.
5. Милан Недељковић, који слуша философију.
6. Јован Магарашевић, пошто нема довољно квалификације.
7. Милан Беговић, што учи грађанску школу и
8. Гиган Бакаловић, што није поднео прописана сведочанства.

Од преосталих молилаца погледом на вољу оснивачеву, на њихов доказани успех у наукама, на сиромашно стање и на друге околности, које просиоце нарочито препоручују, књижевно оделење предлаже ради избора:

За прво место са годишњом стипендијом од 250 фор. ову тројицу:

1. Светозара Петровића,
2. Николу Николића,
3. Милутина Гавриловића.

За друго место са стипендијом од 150 фор. ову тројицу:

1. Јована Богдановог,
2. Милана Јанковића и
3. Јевту Стојаковића.

За треће место са стипендијом од 150 фор. ову тројицу:

1. Ивана Арновљевића,
2. Косту Младеновића и
3. Александра Живановића.

Поднесени тројни предлози за свако упражњено стипендијско место примају се и подносе се заједно са свима молбеницама и њиховим прилозима на надлежно место у Карловцих, ради предузимања избора.

Бр. 43. Књижевно оделење под бр. 43. о. г. јавља, да је Урош Предић питомац Шифмановог закладе на својој стипендији захвалио, пошто је наименован за доцента на живописној академији у Бечу, да је на његово место био расписан стечај са годишњом стипендијом од 250 фор. и да се на тај стечај пријавио Милан Милутиновић из Кусића, који је II-и гимн. разред свршио и који је као самоук три слике са живим бојама зготовио и поднео, да докаже, да има дара за живописну уметност.

Књижевно оделење предлаже тога молиоца за питомца Шифмановог.

По том предлогу књижевног оделења бира се за питомца стипендијске закладе Шифманове Милан Милутиновић са годишњом стипендијом од 250 фор. и о том се и управни и књижевни одбор извештује.

Бр. 44. Књижевни одбор под бр. 103. о. г. предлаже, да књижевни одбор распише стечај а књижевно оделење с управним одбором да се овласте, да могу у течају године у заједничкој седници изабрати питомце за закладу Гавре Романовића, чим високо кр. уг. министарство просвете и црквених послова одобри основно писмо, за исту закладу.

Предлог се прима и о томе се књижевни и управни одбор, ради равнања извештује.

Бр. 45. Члан Јован Максимовић парох вз Черевића као извршилац последње воље Петра Костића моли усмено, да се упути управни одбор, да у место њега прими Саву Јеремића за дужника фонда Костићевог са свотом од 450 фор. а тако исто и још једног другог његовог дужника и у опште да се с тиме блажије поступа при наплаћивању оних потраживања, која стипендијска закладе Костићева према њему има.

Молба ова издаје се управном одбору с препоруком на уважење, у колико то интереси стипендијске закладе Костићеве допуштају.

Бр. 46. Константин Димић и жена му Сара у Н. Саду у својој на главну скупштину управљеној молби наводе, да су они даровним писмом од 14. октобра 1868 г. поклонили кућу своју овде у месту под бр. 1795 „Матица“ под тим условом, да „Матица“ прими на себе дуг њихов фонду Текелијином у износу од 3,000 фор. При том је њих руководила с једне стране топла жеља, да и они од своје стране принесу коју искру на жртвеник опште народни, с друге пак стране, да мирније и безбрижније могу своје старе дане провести. Довле су могли, а то је било за 11 година, плаћали су камате на поменути капитал, али невољом натерани нису могли више плаћати интерес, који је до краја ове године на 540 фор. нарастао. Поред најбоље воље нису никако у стању поменуту камату исплатити, те би тако дошли у тај непријатан положај, да им се кућа над главом прода.

Крајњом нуждом натерани дакле моле скупштину, да им дозволи, да могу њихово из најчистијег родољубља дне 14. окт. 1868. год. начињено даровно писмо натраг повући а они ће се онда побринути за исплату како главнице, тако и заосталог интереса од поменутог дуга, јер за њих у овим тешким приликама другог излаза нема.

Уступа се управном одбору, да узме у обзир све околности, па да по свом најбољем увиђењу или врати даровно писмо молиоцима или да прими дуг тај на себе и да плаћа камате, као што је то предложио члан др. Михаило Полит.

Бр. 47. Председник јавља, да је скупштина овом приликом свој рад завршила и позива, да се изабере у смислу пословног реда одбор од десет чланова, који ће скупштински записник потписати.

У тај одбор бирају се ови чланови: Ђорђе Д. Кода, М. А. Јовановић, Љубомир Стефановић, Филип Оберкнежевић, Александар Савић, Јован Грчић, Др. Л. Станојевић, Живко Ђурић и Марко П. Шилић.

После овог избора разишла се скупштина у 5½ сахата после подне са усклицом: Живио председник!

Дневне новости.

(Пренос мртвог тела усташког вође Петра Петровића Пеције у Босну.) Читаоцима нашима биће по свој прилици познато, да је за време последњег босанског устанка, када се оно тужна раја дигла беше „за крст часни и слободу златну“, да је у то време на челу једне чете босанских устаника стојао чувени јунак Петар Петровић Пеција. Нападнут изненада од куд и камо јаче силе турске, којој је издајничка рука пута показала, морао се Петар Пеција са својом четом натраг повући, те кад је код села Јабланца хтео Саву да препроди, погоди га куршум турских гонитеља, и он се стропошта мртав у чамац. Другови га за тим укопаше на крајишком земљишту. Сад после 8 година покренуше честити Срби Вербирци похвале достојну мисао, да земне остатке Петра Пеције пренесу у земљу, за коју се он целога века свога борио све дотле, док куршум турски тој мукотрпној борби краја не учини. Честити Вербирци обратили су се у овој ствари земаљским владама у Сарајеву и Загребу, и сад чекају с највећим нестрпљењем, какав ће абер стићи отуда. Надати се, да се племенитој намери честитих Срба Вербираца неће никакве сметње на пут стављати.

(Главна ванредна скупштина добротворне задруге Српкиња Новосаткиња). У прошлу недељу о св. Петки састала се горња скупштина да чује извештај о прошлој овогодишњој изложби рукотворина Српкиња и да донесе решење, шта ће се чинити са задружном колевком. Пошто се задругарке у довољном броју искупиле отвори начелница гђа Ј. Радовановићка скупштину изјавив, чега је ради одбор сазвао и позове за тим перовођу да чита извештај о минулој задружној изложби. Из извештаја тог види се, да је у I. дворани: Бечкерек-Вршац било заступљено 14 општина, 170 излагачица и 473 предмета, која су представљала вредност од 8000 ф. и од којих се продало ствари за 638 ф. — У II. дворани: Кикинда — Панчево било је заступљено 17 општина са 204 излагачице и 379 предмета у вредности од 9347 ф. од којих се продало за 368 ф. — У III. дворани: Нови Сад — Бачка — Босна — Херцеговина, била је заступљена 41 општина са 255 излагачица а 725 предмета у вредности од 10.300 ф. од којих се продало за 857 ф. — У IV дворани: Сомбор — Суботица, било је заступљено 13 општина са 153 излагачице и 560 предмета у вредности од 4400 ф. од којих се продало за 884 ф. — У V. дворани: Троједница — Бела Црква, било је заступљено 19 општина, са 182 излагачице и 557 предмета у вредности од 7382 ф. од којих се продало за 80 ф. 50 н. У VI, школској дворани било је заступљено 12 срп. основних народ. школа и 3 срп. више девојачке школе са 287 излагачица и 581 предмет у вредности од 2425 ф., од којих се продало ствари за 186 ф. Свега је дакле било заступљено 119 општина 1251 излагачица, 3300 предмета у вредности од 41.854 ф. а продато је свега за 2513 ф. 50 н. и по извештају наручено је још накнадно ствари за 1000 ф.

Посетилаца је било, који су плаћали

по 1 ф. — 296 што је донело	— —	296 ф.	—
по 50 н. 3336 „ „ „	— —	1668 ф.	—
по 30 н. 4198 „ „ „	— —	1259 ф.	40
Свега 7830 посетилаца	— —	3223 ф.	40
Забаве су довеле све три	— —	1584 ф.	20
Добровољни прилози пре изложбе, о изложби, и на забавама	—	926 ф.	45 н.
Ситнице — — — — — —		43 ф.	18 н.
	Свега	5777 ф.	23 н.

Трошак без премија чини до сад 3027 ф. За премије је одређено 1000 ф. и нека буде још 200 ф. трошка, док се премије и друге ствари разашљу, то ће трошак изнети 4227 ф. те би по томе остало од изложбе на сигурно чисте хасне овој задружној благајни 1500 ф. ван задружне колевке.

У погледу те колевке решила је скупштина, да се понуди приватним и трговачким кућама на продају. Добије ли се од српске куће и умеренија цена, даће се Србину пре но туђину. С тога се позивају Срби, којима је Бог дао да могу купити, да не пусте, да оде ова лепа ствар са прве изложбе српске у туђе руке. Задругу ову кошта та колевка близу хиљаду форината. Но ова ће ју, особито српској кући, дати и по нижу цену.

На многа питања, јављамо овом приликом, да су дипломе за награду готове, само се још текст на њима штампа, а и то ће за 8—10 дана бити готово, па ће се онда разаслати куда треба.

(Српско-православна капела у Вараждину.) Извештени смо, да ће посвећење нове цркве српске у Вараждину бити дана 21. октобра (2. новембра) тек. год. За коначно доградјење ове српске цркве недостаје још 1,500 фор. Ми смо у своје време известили, шта је дало повода градјењу ове српске цркве. С обзиром на то надамо се, да ће сви родољуби српски притећи у помоћ браћи нашој Вараждинцима, да се лепо започето дело срећно и доврши, на част и понос имена српског и вере православне. Нека сваг према снази својој учини, шта и колико може. Апелујемо наиме на наше учитеље и свештенике, да пораде око скупљања прилога.

(Избор повереника у првостепену обртничку власт) Овоместна капетанија обнародовала је ову објаву. „У смислу XVII. зак. чл. од год. 1884. има се уза сваку варошку капетанију, односно уза свако

солгабировско звање, као првостепену обртничку власт по 20 повереника да избере.

Пошто је списак бирача обртника законитим начином објављен, то се ради избора 20 повереника уз ововарошку запетанију и 20 уз новосадско солгабировско звање, као првостепене обртничке власти овим одређује рок за дан 21. октобра (2. новембра у 10 сата пре подне и позивају сви бирачи, да на уречени рок у велику магистратску дворану на избор доћи изволе."

Политичке вести.

— Из Черновића долази вест, да су непознати изгредници у ноћи између 7. и 8. тек. мес. напали стан руског консула, оборили руског орла и полупали све прозоре. — Пада у очи, да листови аустроугарски очитују, да су дотични изгредници били — Руси.

— Из Софије јављају, да је коначно успостављен споразум између консерватовци и Цанковљевом странком. Једна тачка уговора садржи наређење, да ће обе странке савесно вршити наредбе конгреса берлинског. Веле да се не зна, хоће ли овој новој странци поћи за руком да обори Каравелову владу.

— Влада бугарска послала је кнеза Хилкова у Цариград, да уговара о грађењу железне пруге Цариград-Софија Вакарел-Белово.

— Избори у Немачкој занимају у велико јевропске политичке кругове. Општа карактеристика избора ових лежи у томе, да су социјалисте и антисемите изишли оснажени из садање изборне борбе. Социјалисте су н. пр. у Берлину за 12,000 гласова јачи него у 1878-ој години, кад још није био ни проглашен закон о социјалистама. Судбина многих накнадних избора лежи у рукама социјалистичке странке. Карактеристично је, да је Бизмарк гласао за познатог антисемиту и проповедника државног социјализма професора Адолфа Вагнера.

— Из Берлина јављају, да су онамо стигла два члана брауншвајшког регенства, да уговоре о коначној судбини те земље.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ИЗИШАО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ

„ОРАО"

ВЕЛИКИ ИЛУСТРОВАНИ КАЛЕНДАР ЗА 1885.

СА НАЈОДАБРАНИЈОМ САДРЖИНОМ

И 25 ВЕШТАЧКИ ИЗРАЂЕНИХ СЛИКА.

ГОДИНА ЈЕДАНАЕСТА.

Цена 50 новч. или 1 динар.

Ко поручи најмање 25 комада за готов новац, добија комад по 33 новч. Наручбине ваља упућивати **издавалац-штампарији А. Пајевића у Н. Саду.**

ЗА ЗУБОБОЛНЕ

МЕДЕЦИНЕ И ХИРУРГИЈЕ

ДР. ЕД. ЛЕВИНГЕР

ЗУБНИ ЛЕЧНИК У НОВОМ САДУ

од више година овде настањен препоручује се као и дојако поштованој публици, који пате од зубобоље, прављењем и намештањем уметничких зуба појединце или свих заједно исто тако препоручује се сваком, ком затреба, најбоље опробаним и признатим америчким склопом зуба ваздушнога притиска; а напослетку чишћењем зуба и засипањем (пломбом) златом или сребром, обичном и америчанском најпоузданије и најтрајније.

Извршује зубне операције, — вади покварене зубе и шкроботине — без вреда и бола, помоћу пријатног газа опојног.

Прима зубоболне рад лечења од 11—12 сати пре подне и од 2—5 сати после подне у свом стану у Новом Саду на главној пијаци у кући Стефановића, преко пута гостионицу „код царице Јелисавете."

(Предавање.) Г. Др. Лудвиг Арањи, пензионисани професор на свеучилишту, археолог, члан кр. мађ. академије знаности у Будимпешти, отац управитеља бечкеречке гимназије г. Адалберта Арањија, држао је 28. септ. у пет сати по подне у вел. касинској дворани, научно предавање на мађарском језику о виђању и моловању цркава, а специјално о сликама у бечкеречкој римокат. цркви. Овом приликом нећемо реферисати о предавању, али спомињемо, да су слике, на којима вештак г. Гојгнер, у римокат. цркви сада ради, по сроку госп. Др. Лудвика Арањија. За 14 дана биће презбитеријум са сакристајем и к теме припадајућим дворанама готов, на годину, чим се лепо време поврати, посао ће се продужити и око јесени год. 1886. довршити.

Када намолује бечкеречку цркву, сигурно ће г. Гојгнер јубилеум славити, јер је бечкеречка црква двадесетипета, која ће се моћи подичити сликањем г. Гојгнера. Г. Гојгнер је ове цркве моловао: Православну цркву у Карлови, Опави, Ботошу, манастире Фенек, Иланчу, рим. цркве у Ечки, Надашу, Жабљу, даље капелу гимназијску у Вел.-Бечкереку, цркве у Кикинди, Панчеву, Чонграду, Торди, Хидегкуту, Швапској, Ечки, Сечању, Чањи, Боки, цркву у Вацу, Катарајнфелду, још ђаком грчку цркву у Бечу, свеучилишну и капуцинску цркву у Будимпешти и. т. д. и. т. д.

Слике, које је г. Гојгнер до данас израдио, чине велику сензацију. У напред уповорујемо читаоце на слике на полукружном виду, међу којима се налази сакатих људи, али који од доле сасвим прави изгледају. Бечкеречани се могу поносити вештаком Лудвигом Арањијем и Гојгнером, који вештака потпуно сваћа и његове сроковe тако дивно оживотворује.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У торонталској жупанији, куманској општини основана штација окружног лечника услед отказа управнила се, те се за попуњење исте путем избора расписује за 13. (25.) новембар тек. год. стечај.

С овом штацијом окружног лечника скопчан је доходак од куманске општине 650 фор, а од тарашке општине 150 фор. годишње плате а и наплата од посета, коју одреди репрезентантско тело.

Позивају се натицатељи, да своје молбенице, које су по параграфима XVIII. зак. чл. од 1871. год. правилно устројене до расписаног дана избора потписаном местном судцу доставе. Међу натицатељима имају првенство, који говоре српски или други какав славенски језик.

У Т. Бечеју 8. (20.) октобра 1884.

Емил Талијан,
местни судац.

2 3

ПРИМА ИМПЕРИЈАЛ ЋИЛИБАР.

Пад цени сирових материјала, који је случајно наступио, омогућава нас, да цене шпицева од ћилибара са 5% обалимо. Сваком је сад могуће, да шпицеве, од овог скупог материјала набави по досад нечувену јефтину цену.

Шпицеви за цигарете 10 цм. дуги место ф. 10 само 4.—
8 „ „ „ „ 5 само 2.50
7 „ „ „ „ 4 само 2.—

Ваљци по орвијенталном укусу 20% скупљи.

Шпицеви за цигарете 10 цм. дуги место ф. 12 само 6.—
8 „ „ „ „ 8 само 4.—
7 „ „ „ „ 6 само 3.—

Сви шпицеви су у кашираним етвијима од шагринске коже. Разашиљемо их или кад нам се поштанском упутницом новац пошаље или у наточ. Наручбине изнад ф. 10.— франко.

Како се цена сировом материјалу јако мења, обвезујем се само за садашње стовариште. Изриком примећујем да за солидну и праву робу јамчим и да све, што се не буде допало о свом трошку натраг примам, а исплаћену своту франко враћам.

W. Henn,
Wien X. Bez. Dampfgasse 11.

2 6

Прави, први, што терају слуз Ј. Хофа бонбони за груди од сладова екстракта увијени су у плаву артију.

Јов. Хофа пиво за здравље од сладова екстракта 1 флаша 60 новч.	Јов. Хофа концентрисани сладов екстракт 1 флаша 1.12, мала 70 н.
Јов. Хофа бонбони за прса од слад. екстракта по 60, 30, 15 и 10 нов. у плавим кесицама.	Јов. Хофа шоколада за здравље од слада ½ киле I. ф. 2.40, II. ф. 1.60 ¼ киле I. ф. 1.30, II. 90 нов.

ПРОТИВ ГРУДО- И ПЛУЋОБОЉЕ

слабог стомака и слабог варења, катаралних афекција, малаксалости, слабости живаца и сушице.

Господину ЈОВАНУ ХОФУ

проналазачу и творничару препарата од сладовог екстракта, ц. кр. дворском лиферанту свију готово суверена европских итд. итд.
Беч (Stadt, Graben, Bräunerstrasse Nr. 8.)

Карловац, 17. (29.) јан. 1883.

В. Б.! Молим вас да ми у наточ пошаљете од изврсне Ј. Хофа шоколаде за здравље од слада 5 кила и 2 кесе Ј. Хофа бонбона за груди од сладова екстракта.

С поштовањем
Лудвик Гус, Карловац.

Сисак, 9 фебр. п. н. к. 1884.

Молим вас, да ми пошаљете у наточ 2 флакона Ј. Хофа концентрисаног сладовог екстракта, који сам већ пре с добрим успехом употребљавао против кашља и гребања у грлу.

С поштовањем
А. Фридрих, Сисак.

Штовани господине! С радошћу вам саопштавам, да су ваше Ј. Хофа пиво за здравље од сладова екстракта и ваши Ј. Хофа бонбони за прса од слада код моје болести врло добре лековитости имали; сада гласније и јасније говорим, кашаљ и болови у грудима попустише и сад се надам, да ћу за кратко време вами у част моћи увиђити: Живио поглавити господин Иван Хоф! Молим вас, да ми пошаљете 13 флаша пива и 1 кесу бонбона од слада.

С поштовањем
Михајло Ловрон, учитељ.

Трновац (Хрватска), 16. (28.) јула 1882.

Званичан извештај о лековитости.

(Извод.) Грац, ц. кр. гарнизонска болница бр. 7. Ваше Ј. Хофа пиво за здравље од сладова екстракта, сладов екстракт и шоколада за здравље од слада су код болесника од заиста благотворног успеха особито код промењиве грознице, делирија и оскудице спа услед оскудице крви у мозгу.

Грац, 13. (25.) новембра 1878.

Др. Робичек, главни штабни лекар.

Главни депо код Д. Коде, браће Вагнера и Е. Дицгена у Новом Саду.

Загреб: Араски, апотека Салватор. Београд: Др. Ј. Ђурић апот. Ст. Бечеј: Г. Петковић. Бечкерек: Л. Шницлер. Карловац: Бенић. Ђаковар: Адолф Кон. Осек: Ф. С. Тирнера син. Кикинда: Е. Бретнер апот. Река: Ник. Палагић. Панчево: П. Кранчевић, Ф. Рада апот. Румa: Браћа Ристер. Земун: Ф. пл. Бенко апот. Сисак: Вернак, Перлик. Суботица: Д. Стојковић. Темишвар: А. Бабушник. Вршац: Браћа Хофман, Франк. Винковце: Л пл. Алеман апот. Вуковар: Т. Михајловић. Бела Црква: Јос. Бошић. Сомбор: Густ. Фалционе, Храловски и Стрилих.

1—4

60 високих одличја
Основано 1847, у Бечу и Пешти 1861.

СРПСКА ШТАМПАРИЈА Дра СВЕТ. МИЛЕТИЋА
У НОВОМ САДУ.

Част нам је п. т. публици како у месту тако и на страни до знања ставити да смо се са

НОВИМ АМЕРИКАНСКИМ БРЗОТИСКОМ

снабдели, те смо сад у стању све доленаведене тискарије по врло јефтиној цени, о чему се сваки уверити може, брзо и тачно обавити.

1000 ком. куверата	4° са фирмом	ф. 2.—
500 ком. куверата	4° са фирмом	ф. 1.20
1000 ком. писама	4° са фирмом	ф. 7.—
500 ком. писама	4° са фирмом	ф. 4.—
1000 ком. писама	4° са фирмом на 1 и трећој страни	ф. 8.—
500 ком. писама	4° са фирмом на 1 и трећој страни	ф. 4.50
1000 ком. писама	8° са фирмом	ф. 4.50
1000 ком. рачуна	8° са фирмом	ф. 3.50
500 ком. рачуна	8° са фирмом	ф. 2.—
1000 ком. рачуна	4° са фирмом	ф. 6.—
500 ком. рачуна	4° са фирмом	ф. 3.50
100 ком. визит-карата		од 50 пов. до ф. 2.—

Осим горенаведених предмета, који се највише употребљавају, препоручујемо се и за лепу и солидну израду сваковрстних тискарија за политичне и црквено-школске општине, трговачке заводе и појединe задруге, које све тачно и брзо а уз умерену цену извршујемо.

Особито упозорујемо сл. црквене општине на

ЦРКВЕНЕ МАТРИКУЛЕ

које су на прописаној правој кончаној хартији „Dyos Győri" штампане и то у формату 47—59 сантим.

ЦЕНА ЈЕ ТАБАКУ 5 НОВЧ.

Наручбине са више од 20 табака рачунамо табак по 4 новч.

Српска штампарија дра Свет. Милетића.

ПРЕСТАЈЕ ЗУБОБОЉА!
кад се употреби

зубни еликсир

Dom Magnclonne-а, приора RR. PP. бенедиктске опатије у Soulac-у (Gironde). Награђен с две медаље, с највишом наградом Bruxelles 1880. Изнашао га 1873 приор Pierre Boussard. У флаконима по: 1, 2 и 4 фор. у пошку 75 нов. и 1 фор. Паста 1 фор.

Основано је 1807.

Мириси. Велики асортисман најпознатијих енглеских и француских мириса.

Poudre fleur de riz de Lahore најбољи пудер са најфинијим мирисом. Главна агентура: Seguin 2. Huguerie-Gasse, Bordeax, а тако исто и у свима већим парфимеријама.

Депо у Н. Саду код гг. браће М. Поповића 84. главна улица, „код црвене руже". 5—52

РАСПРОДАЈА ШИВАЋИХ МАШИНА

СВИЈУ ВРСТА, ИЗВОРНЕ HOWE, SINGER, WHEELER & WILSON
од фор. **40.**— до фор. **50.**—
У РАТАМА, САМО КОД

АДОЛФА ФРАНКЛА

НОВИ САД, ГЛАВНА УЛИЦА 42.
КОД ЕНГЛЕЗА. 9—16

Велика партија остатака од чоје

(3—4 мет) у свима бојама за подпуно одело за господу шаље у наточ: 1 остатак по ф. 5.— 30—52

L. Storch in Brünn (Mähren.)

Остатци који нису по вољи примају се радо натраг.

ОБЈАВА ОТВАРАЊА ТРГОВИНЕ.

Част ми је јавити п. т. публици у Н. Саду и околини, да сам у овом месту — **у главној улици, у новом базару српске црквене општине**

ТРГОВИНУ ЦРКВЕНИХ САСУДА И РАСКОШНИХ АРТИКЛОВА

отворио, која ће увек потпуно асортирано стовариште свију, у ову струку спадајућих артиклова држати.

Препоручујем по најјефтиније цене: **посуђе од ливена гвожђа, блеха и емаља, глатке и лакиране предмете, робу од алпаке, пакфона, челика, месинга, порцелана, штајнгута, стаклета, дрвета и плетера, мајолика и сидеролит специјалитете, лампе** за сто и за вешање итд. итд.

Молећи, да ми се подузеће потпомогне, уверавам, да ћу се трудити, да повереном ми поверењу строгим и правичним радом, солидном и пажљивом послугом одговорим.

С велештовањем

ВИЉЕМ ВАЈС,
Нови Сад, главна улица.

1—3

Због директног набављања поморским путем препоручујем по **врло јефтину** цену

КОЛОНИЈАЛНУ РОБУ, ДЕЛИКАТЕСЕ, РИБЕ

по пошти достављамо бесплатним портом по 5 кила са познатим најреелнијим условом.

Мона, фина, племенита, затрена		ф. 5.00
Менадо, фина, велика зрна, угасита		„ 5.00
Цејлон зрнаста, врло фина, свежа		„ 5.00
Карлсбд. смеса	врло фина	„ 4.60
	фина	„ 4.30
Плантаг. Цејлон, брилантна, лепа		„ 4.75
Плантаг. Цејлон, фина, свежа,		„ 4.25
Куба, плавозелена, јака и лепа		„ 4.25
Бечка смеса	врло фина	„ 4.30
	фина	„ 4.00
Златна Јава, велика зрна, врло фина		„ 4.60
Јава жута, благојака		„ 4.00
Куба зрнаста, јака, лепа		„ 4.36
Зрнаста мока, благојака		„ 4.10
Јава зелена, велика зрна, лепа, јака		„ 3.75
Сантос најфинија, зелена, јака		„ 3.60
Кампинос, најфинија, благојака		„ 3.45
Рио реелна, јака, чиста		„ 3.25
Африк. мока, ситна зрна, угасита		„ 3.15
Тафелрајс,	ф. 1.15, 1.30 и	„ 1.50
Зрнаста саго, права ист. индијска		„ 1.60
Султан-сушци без зрна		„ 2.30
Марципан-бадеми слатки		„ 4.36

Ајвар,	нов елбански, крупна зрна Ко.	ф. 2.00
	нов уралски, велика зрна Ко.	„ 3.00
Пуне харинге, нове холандске 25 са.		„ 1.60
Дебеле харинге нове, велике 30 са.		„ 1.50
Дебеле харинге нове, мале 90 са.		„ 1.30
Деликатес слане јегуље, мале 200 са.		„ 1.80
Кил. Бикл	највеће 45 п. сандучић	„ 1.75
	мале 150 п. сандучић	„ 1.50
Лахсхаринге, травње, велике 50 п. сандучић		„ 1.90
Кил Шпрот	са 200 по 2 Ко.-санд.	„ 1.15
	2 К. ф. 1.90 по 4 К.	„ 3.50
Сарделе праве брабандске п. Ко.		„ 1.50
Сардине, à l'huile п. 9/1 или 18/2 дов.		„ 4.30
Фр. сомић и морски рак п. 9/1 Ко. дов.		„ 3.60
Фр Шелф	дорш каблио	5 Ко. „ 1.75
	Шоле (морс. јежик)	санд. „
Породични теј, први, врло фини, Ко.		„ 4.00
Породични теј, први, врло фини, Ко.		„ 3.50
Јамајка рум прави, стари 4 литре		„ 5.00
Арак де Гоа најбољи, најфинији 4 лит.		„ 4.00
Коњак де Шампањ врло фини, 4 лит.		„ 7.00
Ваниљ п 3 шот 30 нов. 6 шот. 54 нов. 12 шот.		„ 1.00
Стеарин свеће врло фине, 4, 5, или 6 п. завеж.		„ 0.30

Кобасице, суво месо, шунке, суво воће, зеље и очуван плод, бисквит итд. итд.

E. A. Schulz in Altona bei Hamburg. Основано год. 1864.

Молим, да моју фирму не променете с имитаторима моје трговине! 2—6

ЧУЈТЕ И ДИВИТЕ СЕ!

Roborantium (есенција за косу и браду) средство, које је основане на научној основи и многом успеху, против ћелавости, опадања косе, перути и осећивања косе. Једино, фактичним успехом овенчано средство, које чини да брада расте или да гушћа бива. Због свог освежавајућег и оживљавајућег својства „roborantium" је поуздано средство против **слабог памћења и главобоље.** Цена оригиналном флакону ф. 1·50, пробни флакон фор. 1·—

Kosmetikum (зејтин за јачање косе) фини и недостижан, мекша косу и чини је таласасту. Оригин. флакон фор. 1·50, пробни флакон фор. 1·—

Eau de Hébé, источњачко средство за лепоту, проузрокује природну нежност, бељину и свежину појединих делова тела, уништује пеге и флеке. Цена 85 новч.

Bouquet du Serail de Grolich парфим за џепне мараме за елегантни свет. Висер свију парфима. Због елегантне израде згодно и за божићни и празнични дар. Цена фор. 1·50.

Карпатска вода за уста радикални лек против свике зубобоље, одстрањује рђав задах из уста и неопходно је нужна за одржање и негу лепих зуби. Цена 60 новч.

Уз сваку флашу добијају се упутства за употребу, захвале и сведоџбе.

Главни депо: J. Grolich in Brünn.

Посебни депоти: **Н. Сад:** Г. Плашић апот. **Будапешта:** Neruda Nándor Hatvanergasse 10. **В. Бечкерек:** Л. Менцер апот. **В. Кикинда:** Е. Бретнер, апот. **Темишвар:** Ст Тајнаји, апот. **Вршац:** Себ. Страх, апот. **Винковце:** Л. пл. Алеман, апот. **Сомбор:** Емил Гале апот. 15—

Одговорни уредник Тоша Бекић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.